

Izjaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostor: 2057 S. Lawndale av.

Office of publication:
2057 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4033.

LETO—YEAR XI.

Cons. List. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., torek, 19. novembra (Nov. 19) 1918.

Subscription \$3.00 Yearly

STEV.—NUMBER 271.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Plemenski izgredi na jugu.

PET OSEB UBITIH IN VEČ RANJENIH.

Ognjegasec in domobranec so napravili red in mir.

Winston-Salem, N. C. — Pri tukajšnjih izgredih je bilo pet oseb ubitih in več ranjenih. Drhal je naskočila ječa, da linča zamorca, ki je obtožen, da je ustrelil J. E. Childresa, šerifa Flinta in napadel nekoga Childresa.

Streljanje se trajalo pozno v noč, končno se je drhal razbila v majhne skupine in se razšla.

Domobranec in policajci niso mogli izgnati izgrednikov ob času, ko se je župan obrnil na gubernerja za intervencijo, kajti šteli so več tisoč. Gubernier Rickett je takoj odredil domobranci iz Greensbora na mesto izgredov, za slučaj potrebe je pa pripravil eno kompanijo pravih vojakov iz Camp Polka, ki se nahaja blizu Raleigha.

Ustreljena je bila mlada žena Rahael Levi, krogla ji je prodrla pljuča, ko je opazovala izgred. Smrtno zadet je bil ognjegasec Robert Young. Več zamorcev in domobrancev je bilo opasno ranjenih.

Prvi naval drhali na ječo je bil izvršen v nedeljo ob pol štiri popoldne. Drhal je oddala tri strela in ranjeni so bili trije zamorci in neki belopoltni jetnik.

Policaji se je posredilo ščititi ulice, na kar je župan poklical pod orožje domobranci. Nastal je mir, toda kasneje se je raznesla vest, da ni drhal ustrelila pravice stvarca. Takoj zvečer so bili pet izgrednikov in napotili proti ječi, ki je bila obkrožena od domobrancev. Drhal je vlomila v prodajalno s železnino, pobrala samokralje, puške in drugo orožje. Na potjo proti ječi je narasla na več tisoč glav.

Župan je hotel govoriti, da napravi mir, toda nihče ga ni poslušal. Prihiti sta dve kompaniji ognjegasev in ko je drhal naskočila ječa, so nanjo spustili mrzle curke vode. Na ulici je nekdo ustrelil, kmalu je počilo več strel in ognjegasec Young se je mrtve ugrudil na tla. Nekaj druga krogla je zadela gđ. Levi, ki je gledala dogodka.

TRIJE BRATJE SO SPALI SKU PAJ; DVA STA UMLA.

Hamond, Ind. — Trije samaki bratje so bili nastanjeni v nekem tukajšnjem prenočevališču. V spalnicu so odšli vsi trije zdravi, drugo jutro so pa našli dva mrtva.

Pri življenju je ostal J. H. Bryant, mrtva sta pa 51-letni Charles in 47-letni Henry. Vsi trije so delali za Standard Forging kompanijo in zaslužili po 75 do 80 dolarjev na teden.

Pri večerji so bili skupaj in po tem so odšli v spalnico. Brat, ki je preživel svoja brata, je zaspal v gugalniku. Ko se je dve uri kasneje prebudil, sta bila njegova brata v postelji. Ugasnil je tuč in legel v posteljo. Hotel ju je zbuditi in je pronašel, da sta mrtva.

Na njunih truplih ni bilo opaziti znamenj ali boja. Mrtiški oglednik je odredil preiskavo.

DVA SOVRAŠNA INOZEMCA INTERVIRANA.

New York, N. Y. — Zvezne oblasti so internirale Arthur E. Von Ostermanna, avstrijskega podanika, ki je obrekoval ameriške vojaške, in Nemko Mrs. Margaret Voorhees, ki se je sestajala s oficirji letalskega zbora v Camp Millsu.

VLAK SKOČIL RAZ TIR.

Pittsburgh, Pa. — Tri milje zapadno od New Florence se je novo-orški vlak zaletel v tovorni vlak. Na oboje je bila ubita in več ranjenih.

NAZORI O REKONSTRUKCIJI SO RAZLIČNI.

REPUBLIKANCI HOČEJO VSLITI SVOJ PROGRAM.

Demokrat čaka na besedo iz Bele hiše.

Washington, D. C. — Med pravico in republikanci, ki bodo imeli v bodočem kongresu večino, se vrši boj glede rekonstrukcije.

Republikanci hočejo na vsak način imeti prvo besedo pri rekonstrukciji in sicer po programu, kot ga je izdelal dnevnik "Chicago Tribune", ki ni še nikdar drugega zastopal kot velike interese in katerega uredniki kažejo v svojih člankih prav malo razumevanja za socialne naloge.

Demokratje se ne rinejo naprej, ampak čakajo, da pride beseda o tem važnem vprašanju iz Bele hiše.

Predsednik študira ta važni problem in po raznih vestih, ki so došle v javnost, namerava imenovati v komisijo za rekonstrukтивно delo moške, ki so študirali ekonomijo in socialna vprašanja. To pa silno jezi republikanske političarje in republikanski listi pritiskajo, da se rekonstrukcija vrši po republikanskem programu in očitajo upravi, da ni pripravljena za mir.

Seveda so ti očitki precej podobni onim, s katerimi so prihajali v javnost republikanski političarji in listi ob izbruhu vojne, čaš, da je uprava nepripravljena za vojno. Seveda so takrat povedali republikanskim kričarjem, da so imeli republikanci skozi več let vlado v rokah, pa ni bilo pri njih opaziti nobenih priprav za vojno. To je pomagalo in utrdilo so. Ko so po kratkem času, odkar je Amerika vstopila v vojno, pričele prihajati vesti v javnost o uspešnem pošiljanju čet prek oceana in o uspehih na bojiščih, so republikanski kritičarji umolkili s takimi očitki.

Splošna sodba je, če je bilo predsedniku mogoče s oblastjo, ki mu jo je podelil kongres, mobilizirati armado in vojno industrijo, da je prišla prejem zmaga, kot so jo ljudje pričakovali v splošnem, mu bo mogoče izdelati tudi rekonstrukтивен program.

Republikanci mečejo rekonstrukcije in demobilizacijo v en koš, dasi vsaka pomeni nekaj drugega. Pri rekonstrukciji pridejo v poštev ekonomska in socialna vprašanja, pri demobilizaciji pa odpust vojakov iz armade in razpust vojne industrije. V demobilizacijsko komisijo sodijo zastopniki mornarice, armade, delavskega in zakladniškega departmanta, vojne industrijskega in plovbenega odpora. V komisijo za rekonstrukтивно delo spadajo socialni ekonomski, zastopniki raznih gospodarskih panog, poljedelskega in delavskega departmanta. Rekonstrukтивно delo se tiče vseh slojev ljudstva in ne kakšnih posebnih interesov. In to je vzrok, da po predsednikovem mnenju spadajo v rekonstrukтивно komisijo ljudje, ki razumejo gospodarska vprašanja popolnoma in je njih znanje porok, da z uspehom rešijo njim poverjeno nalogo.

POLICIJA ODEKLA TATINSKO GLEZDO.

Chicago, Ill. — Policija je z arto tacio John Sheehyja in John Gelledja prišla dva nevarna tatova, ki sta najbrž člana dobre organizirane tatinske družbe. Odkrila je skladišče tatov, v katerem je bilo za \$10,000 ukradenih reči.

NEGODA NA CESTNI ŽELEZNICI.

Battle Creek, Mich. — Voz cestne železnice je udaril na progi Grand Rapids v vlak, na potu v vojaško taborišče. Sedemnajst vojakov je ranjenih in motornik Ambrose McGowan je bil ubit. Vlak je bil natlačen z vojniki.

POLITIČEN PROGRAM STROKOVNO ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA.

Program obsega dalekosežne socialne reforme.

Chicago, Ill. — Na nedeljakem zborovanju Delavske federacije v Chicagu je bilo do tisoč delegatov strokovno organiziranega delavstva, ki so sprejeli program nove delavske stranke. Program bo predložen vsem lokalnim organizacijam, da ga sprejmejo ali zavrnejo.

Najvažnejše točke v programu so: —

Neomejena pravica delavcev do organizacije.

Demokratska kontrola industrije in trgovine v interesu splošnega blagostanja po tistih, ki delajo z rokami in možgani, in odprava avtokratnega gospodarstva po sebičnih privatnih interesih ali birokratične vlade.

Osemurni delavnik in štiri in štirideset ur dela v tednu v vseh industrijah s minimalno mendo, ki mora biti tako visoka, da bo delavec vzdrževal svojo družino v udobnosti, ne da bi bilo treba delati materam in otrokom; in da si od nje prihrani za stara leta in mu zadostuje za razvedrila.

Odprava brezposelnosti s stabilizacijo industrije in da se ob času gospodarskega pritiska izvršujejo vsa dela: grade hiše, ceste, pogozenje in kultivirava svet, razvijajo pristani in vodne ceste.

Polna enakopravnost žene in moška pri delu in vladi, polna volilna pravica za žene in enake mezde za žene, če opravljajo delo kot moške.

Znižanje življenjskih stroškov do pravične mere.

Demokratiziranje poduka v javnih šolah in univerzah s sodelovanjem delavcev in organiziranih učiteljev.

Nadaljevanje zavarovanja vojakov in mornarjev po vojni; razširjenje takega zavarovanja po vladi in brez dobička na vse ženske in moške; ustanovitev vladnega zavarovanja proti nezgodam in boleznim in za ves imetek, ki je podvržen zavarovanju.

Likvidacija vsega državnega dolga z davkom na vse dedščine nad \$100,000; če je potreba se naloži še poseben davek na osebe in korporacije, ki so pridobile bogastvo z vojno ali na drug način profitarstva; tekoči vladni

troški naj se krijejo s štopnjevanjem naraščajočim dohodninskim davkom, z dohodki iz državnih naprav in v zemljiščnim davkom, ki mora biti tak, da spodbuja produkcijo in je ne zadržuje.

Železnice, parniki, živinske staje, žitni elevatorji, velike tržnice, brzojav, telefon in vse druge javne naprave postanejo splošna ljudska imovina; ravnotako naj postanejo javna imovina vodne sile in neobdelana zemljišča, da se na njih naselijo domov pribežali vojniki in mornarji in iz vojne industrije odpušeni delavci.

Popoln povratek vseh političnih pravic — svobode govora, tiska in zborovanja — v najkrajšem času; odprava vseh omejitev v vojsnem času glede izmenjave idej o gibanju med občinami in narodji; prostost za vse osebe, ki se nahajajo v ječi, ali so obtožene, ker so vstopile za delavstvo ali so pa patriotično zahtevale, da se jim ne omeji svobode, ki jim jo garantira ustava.

Proporcionalen zastop delavstva po oddanih glasovih v vseh vladnih departmanti in v vseh vladnih komisijah za demobilizacijo in rekonstrukcijo. Priznanje principov unionizma pri vpostavljanju vojakov, mornarjev in vojni industrijskih delavcev pri delu v mirnem času; obenem da se delavski departament podpira in razširi kot glavna naprava.

Proporcionalno zastopstvo delavstva po njih številu v armadah, mornaricah in delavnicah vsega sveta na mirovni konferenci, in naj se iz tega rodi kakeršni koli mednarodni tribunal, da bo v njem zastopano ameriško delavstvo po predsedniku "Ameriške delavske federacije" in takih delegatih, ki jih delavci določijo na demokratskem način.

V dopolnitev lige narodov in da postane orodje mednarodne demokracije uspešno za človeštvo, naj se ustanovi liga delavcev vseh narodov, ki so se organizirali, da uničijo avtokracijo, militarizem in gospodarski imperijalizem na vsem svetu, in povzročijo svetovno razoborožitev in javno diplomacijo z namenom, da ne bo več kraljev in vojn.

Rezolucija je bila po kratki debati sprejeta soglasno.

Predsednikovo pismo in mirovna konferenca.

Washington, D. C. — Objavljeno pismo, ki ga je pisal predsednik Wilson sodniku Alton B. Parkerju, v katerem odklanja soodločbo pri praznovanju britanskega dneva dne 8. decembra v New Yorku, je povzročilo diskusijo, če pojde predsednik k velikim mirovni konferenci v Evropo.

Predsednik pravi v pismu na sodnika Parkerja: —

"Je moja dolžnost, da sem tukaj, ker se lahko bolj točno pečam s stvarmi, ki se zde, da dozorevajo skoro vsako uro, in prepričan sem, da koristim več skupni stvari, če ostanem tukaj."

Nekateri izvajajo iz teh besed, da se predsednik ne udeleži mirovne konferencie. Splošno pa so, da ne bodo pogajanja med polkovnikom Houseom, njegovim osebnim zastopnikom, in zastopniki ministrijskega predsednika glede premirja še končana do osmega decembra.

Preden pride do mirovne konferencie mora najvišji vojni svet v Versailles rešiti nekatera delikatna vprašanja. Odkar je polkovnik House dospel v Pariz se izmenjuje vsaki dan poročila med njim in predsednikom in ta izmenjava poročil bo trajala, dokler delo najvišjega vojnega sveta ni končano in so vse priprave za mirovno konferenco izvršene. Do sedaj še ni znamenj, da se je

predsednik odločil, ali da je sprejel sugestijo iz višjih krogov v Evropi, da bo vsaj pri otvoritvi konferencie navzoč, toda skozi več dni se splošno čuti, da pojde v Evropo, četudi ne kot aktiven udeležene konferencie.

Splošno sodijo, da se konferenca ne snide pred januarjem, četudi so Združene države in zavezniški izmenjali svoja mnenja in je najvišji vojni svet izdelal svoj program za mirovno konferenco. Več tednov bo vzelo, da se zberejo komisariji, ki bodo zastopali narode.

PRVI KORAKI ZA REKONSTRUKCIJO PODVZETI.

Washington, D. C. — Kongres je podvzel prve formalne korake za rekonstrukcijo po vojni, ko je pododsek justičnega departmanta prišel razpravljati o rezoluciji senatorja Overmana iz Severne Karoline.

Senator Weeks je vprilo tega predlagal skupen odbor in senator Cummins iz Iowe, ki je tudi republikanec je predložil zopet drug načrt, po katerem naj bi bilo izvoljenih šest skupnih odborov mesto enega, ki naj bi študiral razne strani rekonstrukcije.

Republikanski senatorji se snidejo kmalu na svojem zborovanju, in bodo najbrž sprejeli Cumminsov načrt.

Zadnji prestolčki v Nemčiji so padli.

SPLOŠNE VOLITVE V NEMČIJI SE VRŠE ŠE LAHKO V JANUARJU.

Klerikalci podpirajo v Avstriji monarhistične cilje.

Amsterdam, 18. nov. — Saksonski kralj Friedrich III., ki se je najdalj branil pred revolucionarji, je moral pobrati pete. Iz Berlina poročajo uradno, da je v Draždnuh proglašena republika.

Sledile so tudi vse manjše dežele, razne kneževine in vojvodine in druga za drugo proglašile republiko.

Revolucionarna vlada v Berlinu se strinja, da prebivalstvo v Slezvig-Holštajnu odloči s splošnim glasovanjem, dali hoče biti popolnoma neodvisno ali v zvezi s ostalimi nemškimi republikami.

Predsednik Ebert je izjavil na shodu v državnozborni palači, da večina nemškega naroda podpira novo revolucionarno vlado in velika večina armade, toda na fronti je še nekaj rezerv, ki delajo sitnosti.

Obenem je Ebert dejal, da se generalne volitve lahko vrše že meseca januarja brez oziroma, če se v tem času otvori mirovna konferenca ali ne.

Iz Berlina čez Kočanj je prišla nepotrjena vest, da upa bivši kaiser, da se kmalu vrne nazaj v Nemčijo. Kaj mu daje to upanje, ni znano. Mogoče Hohenzollern računa na kakšno protirevolucijo. Neki nemški general, ki je pobegnil s kaiserjem na Holandsko, je rekel: "Holandska je naša Elba".

Včeraj so bili izjavili v Hanooverju, pri katerih je bilo dvajset oseb ubitih.

Iz Pariza javljajo, da se rumunska armada, sestojeca iz osmih divizij, pomleče proti ognju meji. V Budapešti je vsled tega zavladala panika in provizijska ogrska vlada je naredila načrti za mobilizacijo.

Dalje poročajo iz Curiha, da je ogrska vlada pričela preiskovati vzroke vojne. Vsi arhivi stare vlade kakor tudi privatne listine grofa Tisze, bivšega ministrskega predsednika, ki je bil ubit v začetku revolucije, so v posesti vlade.

Z Dunaja poročajo, da je znani socialisti Renner izvoljen provizorični predsednikom nemško-avstrijske republike, medtem ko je dr. Otto imenovan tajnikom zunanjih zadev namesto umrlega Adlerja.

Depeša iz Milana se glasi, da med Dunajem in Trstom vozi samo en vlak. Ta vlak je posebne vrste, kajti voznih listkov zanj ni niti nobenih postaj. Zasedejo ga s silo italijanskih vjetnikov, ki se vozijo vsak dan v Trst in od tam prevajajo italijanske ladje v Italijo.

Po izpovedi teh vjetnikov so na Dunaju štiri politične stranke, ki se tepejo za vcdstvo. Na krmilu je Nemški Narodni Svet, v katerem je tudi nekaj socialistov kot je dr. Seitz. Ta stranka ali pravzaprav skupina strank je organizirala narodno gardo, ki nosijo rumeno-rdeče-črne znake. Potem je radikalna demokratska stranka, ki ima tudi svojo gardo z rdečimi kokardami; tretja je radikalna socialistična ali boljševiška stranka, ki ima zopet svojo rdečo gardo, sestavljeno večinoma iz samih delavcev. Četrta stranka je pa klerikalno-monarhistična pod vodstvom kardinala Pfifeja. To stranko imajo na pliki vse ostale stranke in kardinal Pfife je bil nedavno postavljen pod policijsko nadzorstvo.

Revolucija je posegla tudi v veliko vojvodino Luksemburg. ki je bila doslej pod okupacijo nemške armade. Iz Švice poročajo, da liberalna stranka zahteva republiko in združitev s Francijo, toda nadvojvodinja Adelajda je izjavila, da je pripravljena abdicirati, kadar splošno glasovanje pokaže, da je ljudstvo ne mara več.

Nekaj mogočih Hindenburg se je protovoljno odrekel plemске-

KRIZA NA HOLANDSKEM PRIKIPELA DO VRHA.

PRI OBHODU JE BILO DO OSEM OSEB UBITIH.

Kajzerjeva prisotnost razburja Nizozemce.

London, 18. nov. — Iz Nizozemske je danes malo poročil, kar se tiče ondodnega položaja in v Londonu se boje, da holandska vlada ne preboli sedanje krize. Revolucionarno, protidinastično gibanje na Holandskem je doseglo vrhunec v nedeljo, ko se je imela po izjavi mnogih socialistov proklamirati republika. Dali se je to zgodilo, ni še znano v tem momentu, vendar se pa lahko zgodi vsak dan.

"Daily Mail" je nekje istaknil vest, da je rebeljon na Holandskem delo nemških socialistov, ki streme po "vsememski republiki, v katero bi radi vključili tudi Islandijo in Švico".

Po vesteh iz Haaga so bili izgredi v minulem tednu veliko resnejši kakor je bilo sprva poročano. Pri velikem socialističnem obhodu zadnji četrtak v Amsterdamu je bilo ubitih sedem oseb in dvanajst ranjenih. Anglički vojni vjetniki, ki so se vrnili domov iz Nemčije čez Nizozemsko, pripovedujejo, da so Nizozemci zelo razburjeni vsled prisotnosti kaiserja na njihovih tleh.

Winston S. Churchill, angleški munijski minister, je izjavil včeraj, da Anglija še ne more misliti na hitro demobilizacijo, dokler groze revolucionarji nemiri vsaj Evrope. "Doba premirja moramo pomani dolgo, trujejo pet in petdeset dni, če ne več, prado se sklene končni mir", je rekel Churchill. "V tem času moramo imeti na nogah veliko armado in tovarne za strelivo morajo hiteti s delom kakor doslej".

Lizcembi na Holandskem je boljševiško gibanje nekoliko poleglo v ostalih nevtralnih državah, ravno nihče ne ve, kaj se lahko pričakuje do dni. Na Švedskem so ponehale demonstracije, ko je kralj Gustav povedal ljudstvu, da ima lahko vsak šved republiko, ako dokaže z večino glasov pri splošnem glasovanju, da jo res hoče. Kljub temu nadaljujejo socialisti s agitacijo in vlada je zadnje uvedla razne reforme, med katerimi je tudi ženska volilna pravica.

Iz Švice ni več poročil o kakih izgredih in generalni štrajk je končan brez uspeha.

Na Danskem je položaj neapremenjen, toda o kakšni večji krizi še ni posebnega znamenja.

Na Španskem so bili zadnji teden veliki nemiri v Madridu in drugih industrijskih mestih. Socialistični poslanec Basterio je zadnji petek napadel kralja in monarhijo v zbornici tekom najburnejše debate, kar jih je še doživljal španski parlament. Temu je sledil Domingo, vodja republikancev v Kataloniji, ki je dejal, da mora španija doživeti ravno tak preobrat, katerega je doživela Nemčija, in revolucija pride čim ljudstvo spozna, da španski parlament ne zastopa naroda več. Zunaj zbornice na ulicah so se vršile demonstracije.

Večji nemiri so bili tudi v Barceloni, kjer je eš od nekdanj aredišče revolucionarjev. Iz Madrida poročajo, da se španska kraljica pripravlja na odhod k svojim staršem na Anglijsko. Nemški poslanik knez Ratibor je zapustil Madrid.

VAJBI.

Danes oblačno in hladnejše; severozapadni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 6:42 a. m.; solnčni zahod ob 4:49 p. m.

mu in generalskemu naslovu in zdaj se podpisuje "državljan Hindenburg".

General von Goltz, poveljnik nemških čet na Finskem, se je napotil domov s svojo armado.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c na tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s klubom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oglepanju n. pr. (Nov. 15-18) poleg valnega črtna in naslova pomeni, da vam je s tem darovano poteka naročnina. Posvetilo je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SE LE DEL NALOGE JE DO SEDAJ IZVRŠEN.

Od tega, po čimur smo hrepeli, smo dosegli nekaj. Moč avtokratov v centralnih državah je razbita in narodni snujejo svoje samostojne in svobodne države z republikansko formo vlade. S tem je spolen del želje vseh Slovencev in drugih Jugoslovancev, ki hrepene po svobodi in takih gospodarskih razmerah, da se Jugoslavlani lahko razvijajo do najvišje kulturne stopnje.

Izvršen je torej le del naloge, del programa, za izvršitev ostalega programa pa moramo delati, da se točno izvrši. Med prvo delo sedaj spada združenje Jugoslovancev. Če hočemo, da bodo Jugoslavlani združeni v svobodni in neodvisni jugoslovanski državi z najbolj demokratično formo vlade, se moramo predvsem združiti, da branimo vsak del jugoslovanskega naroda, po katerem zdaj tuji imperialisti stegajo svoje roke, da ga vtelesijo v svojo državo. Za nas je ravno tako važen Banat kot Trst, za nas imajo ogrski Slovenci ravnotako veliko vrednost kot Dalmacija, Istra ali pa Kvarnerski otoki. Da ubranimo te kraje pred imperialisti in da bodo Jugoslavlani v ožanih krajih res lahko po besedah predsednika Wilsona odločili o svoji usodi, se moramo Jugoslavlani združiti glede na svobodo jugoslovanskih pokrajin in izreči: "Jugoslovanske zemlje so nedeljive in ljudstvo, ki živi na teh zemljah bo samo odločilo o svoji usodi na podlagi najširše, najpravičnejše in najbolj demokratične volilne pravice." Če izvršimo to združenje, smo vsem imperialistom prekrili njih načrte, kajti združena moč bo tako velika, da bo lahko odbila vsako imperialistično pohlepnost po jugoslovanskem ozemlju.

Če se izvrši združenje na tej podlagi, nismo svojih principov zmetali v en koš, ampak vsaka stranka je ostala to, kar je bila in ima odprto pot, da agitira za svoje principe in načela. Republikanec ostane republikanec, rojalist pa rojalist. Stevilo zadnjih se tako z vsakim dnem vedno bolj krči, odkar se ustanovljajo v Evropi republike druga za drugo, kajti duševni slepec spoznavajo, da tone zvezda kraljev v Evropi in da prihaja doba republik.

Če se združimo na tej podlagi, smo izvršili zgodovinsko nalogo, ki zdaj trka na naša vrata. In le tisti, ki žele, da se Jugoslavlani še nadalje kavsamo med seboj, da bodo lahko imperialisti ribarili v kalnem, bodo proti združitvi za ohranitev nedeljivosti jugoslovanskih pokrajin. Od Triglava do Banata, doli na Balkan in na vzhodni obali Adrije do Albanije tvorimo gospodarsko in geografsko enoto. In ta enota je nedeljiva, od te enote ne smejo imperialisti dobiti tudi najmanjšega in najneznatnejšega delčka, kajti če se ta enota razbije, je za več desetletij zapostavljen kulturni razvoj Jugoslovancev, obenem pa ostane v jugoslovanskih pokrajinah smodišnica, ki lahko zaneti drugo vojno, kajti nihče se ne bo prostovoljno uklonil pod imperialistični jarem. To resnico je treba povedati vsemu svetu tako, da jo razume.

Imperialisti se sklicujejo na stare, prhle listine še iz dobe fevdnega gospodstva, da podpro svoje krivične zahteve, ki pa na pametne državnike ne vplivajo. Tudi Jugoslavlani bi se lahko sklicevali na take listine, ki trohne po arhivih in pripovedujejo o davno minolih časih, ki nimajo za današnjo dobo demokracije najmanjše vrednosti. Jugoslavlani ne bomo tega storili, ampak zahtevamo zase le to, kar je danes naše in dokažemo lahko z nepobitnimi dokazi, da je vsaka imperialistična kolonizacija jadranskega območja v nebo vpioča krivica, ki se godi Jugoslovancem.

Kaj so Jugoslavlani brez morja? To, kar so bili pod vladno habsburške dinastije v črnozolti monarhiji. Če nimajo morja, ne morejo izvažati svojih produktov, znižana jim je prehranitev ljudstva, gospodarsko so uničeni. In

če so gospodarsko uničeni, se ne morejo kulturno razvijati, poleg bi pa še boj proti novemu imperializmu absorbiral njih najboljše moči. Jugoslovanski delavci bi bili kot do sedaj primorani se izseljevati v tuje dežele, ker bi ne bilo doma zanje kruha. Ostali bi izseljeniški narod, ker bi se v Jugoslaviji ne mogla razviti industrija, da preživi ljudi, ki jih ne potrebuje kmetija.

Ta dejstva govore, da se moramo združiti na principu nedeljivosti jugoslovanskih zemelj in da jugoslovansko ljudstvo na podlagi najširše, najpravičnejše in najdemokratičnejše volilne pravice odloči o svoji usodi.

DOPISI.

Bottle Beer Town, Kokokola.

Prihajam iz svete dežele, kjer so iz javnih stavb izrgali polumeseč in razobesili zastavo Velike Britanije. V cerkvi božjega groba stražijo sedaj angleški vojaki, kajti častilec Alaha so izgnali. Potomci Izraela so pričeli v Jeruzalemu z gradnjo vseučilišča in ravno ko sem odhajal, so slavnostno položili vogelni kamen novi stavbi, v kateri bodo okna večja, kakor v templjih, kajti nova jeruzalemska stavba znanja bo protitež temi, ki se je toliko let širila iz svetega mesta. Zato so potrebna velika okna, da bo luč dneva lahko prodirala v dvorane slušalnice nove univerze.

Domov grede sem se oglašil tudi v krajih, kjer so se rodili moji dedje in potem sem odpotoval na ta kontinent v državo Kokokola. V mestu Whiskey Port so me pričakovali veliki duhovni naši države in me sprejeli kot se spodobi za takega poslanca. Veste, veliki duhovni našega naroda niso samo veliki duhovni, nego tudi veliki grešniki. Oni so grmovniki proti vsemu, kar je grešnega na tej zemlji, potem pa, ko se utrudijo s svojimi nauki, grede sami in delajo greh, da se sliši prav do neba.

V naši državi je zadnje čase zelo žalostno in veselo ob enem. Tovarna za kozarce v Soft Drink Cityju je noč in dan zaposlena, kajti v Wine Valleyu se pije in raža, da je veselje. Veliki duhovni pa rajajo z narodom. "Kaj nam mar, kaj se godi onkraj Kokokole", so kričali. "Mi smo tukaj in tukaj se bomo veselili. Nam so raji tukaj. Kateri jih nimajo, naj jih čakajo toliko časa, da zagrebemo njihova trupla. Njihovi duhovi, njihove duše pa naj se vsele tam, kamor ni treba plačevati voznih listkov in kamor se lahko pride brez dovoljenja." Tako so govorili veliki duhovni, predno sem dospel v Whiskey Port. Tedaj pa, ko sem se jim prikazal z barke, so se name vsula vprašanja, kakor je onkraj Kokokole. "Kako je gospodje?", sem odgovoril, "slabo je", sem dejal, "in vas svarim, da prenehate z orgijami, kajti ko bi videli in izkusili to, kar sem izkusil jaz, tedaj bi me ne mučili s vprašanji, nego bi plunili v roke in šli na delo." "Na delo!", je ponovil pisar Abacij Tromba in takoj, ko je izgovoril te besede, ga je zadela kap. Abacij Tromba ni še nikdar delal v svojem življenju. Vse njegovo delo je bilo darovanje vina, pečenih piškancev in drugih darov Želodeu, katerega je ljubil ravno tako, kot samega sebe. Ko pa me je čul, da je treba na delo, če si hoče ohraniti svojo vero in še nadalje darovati darove bogu Želodeu, se je prestrašil tako zelo, da je prenehalo bitje njegovega srca. Pokopali smo ga na pokopališču Sv. Rakijske. Pevsko društvo Kokoš pa tu je ob odprtem grobu zapelo pretresljivo žalostinko: "Kadar jaz umrl bom, dal su postavit bom 'firki' na grob..." Drugi pisarji, veliki duhovni in farizeji pa so ostali trdni, ko sem povdarjal potrebo dela, in niso hoteli umreti. Povabili so me v predtempelj, kjer so me pogostili in mi zabijevali, naj bom oprezen pri svojem govorjenju, kajti mnogo velikih duhovnov, farizejev in pisarjev ima slaba srca, ki bi utegnili prenehati biti vsak trenotek, ako bi preveč povdarjal potrebo dela. To da jaz sem vstrajal pri svoji trditvi o potrebi dela, kajti tako naročilo sem jim prinesel od samega poglavarja naše cerkve. Tedaj so veliki duhovni sklenili sklicati zborovanje v City of Dark, ki se ima vršiti kakor hitro mogoče.

Na dan zborovanja so prišli veliki duhovni našega naroda in se zbrali v dvorani "Večne teme." Farizej Pankracij Laž je otvoril

zborovanje in predno je končal s svojim nagovorom, je skoro že polovico velikih duhovnov spalo po klopih. Njihovo dihanje pa je razširjalo duh po brinju, ki je bilo spremenjeno v brinjeve. Nekateri, ki so poslušali Pankracija do zadnjega, so marljivo spuščali dim iz svojih ust v slavo boga Žitka. Ko je Pankracij Laž končal s svojim govorom, tedaj me je predstavil svojim tovarišem in me pozval, naj povem vse, kar sem videl in slišal na mojem potovanju, toda o delu naj ne govorim, ker bi že sama beseda znala škodovati rahlemu zdravju nekaterih velikih duhovnov.

Tedaj sem zavrnil na ves glas, ki sem ga mogel iztisniti iz svojih prs (da so se prebudili veliki duhovni, ki so spali po klopih), da je bog z delom stvaril človeka. Povedal sem jim, da je delo celotisto, kar oni imenujejo žrtvovanje bogu Želodeu. Izročil sem jim poslanico vrhovnega poglavarja naše cerkve iz Sira v Polentariji. Ker so veliki duhovni smatrali čitanje za delo, sem jo sam prečital: Pismo našega očeta se je glasilo:

"Predragi v uživanju:

Nerad vas mučim, voditelji kokokolskega naroda, s tem pismom, ker vem, da ste silno izmučeni od spanja in uživanja in potrebujete miru. Toda, povem vam, da vam grozi nekaj strašnega, kar si niti ne upati predstavljati in to je delo. Dve državi, kjer je imel naš lenuhizem najboljše zaslonbo, Habsburgarijo in Kajzerijo, je udaril gospod bog s tako silo, da ni od njih ostalo niti ime. Sedaj se nahajamo pred pragom dela, zato gospodje veliki duhovni, se prebudite iz spanja. Poskušajte rešiti, kar se da rešiti. Ako pa boste še nadalje spali, zlekneji po klopih, tedaj bo prišel čas, ko boste morali točiti kamenje za postopanje cest v razdrapani Kokokoli. Jaz sem vas svaril že preje. Vlada Habsburgarije je vam tudi pošiljal apele, toda vse, kar ste storili zanj, je bilo nekaj molitve in razobešanje njegovih slik po stenah vaših templjev. V boj in na delo pa ste silili druge ljudi, ki so se z delom za vas utrudili in se sedaj vprašujejo, kje so zakoni, ki vam dovoljujejo prinašati vedne žrtve na altar boga Uživanja, med tem, ko se oni mučijo vedno z napornim delom. Gospodje, ako ne prenehate s spanjem, tedaj boste prokleti valed vaše lenobe in črvi bodo razjedali vaša živa trupla."

Pankracij Laž se je nasmešnil in pogledal tovariše, ki so si menci oči. Bunka Trebuh, škof v Wine Valleyu se je popolnoma prebudil in vprašal Pankracija, v katerem letu, dnevu in mesecu smo. Laž je pogledal debelega škofa in ni odgovoril na njegovo vprašanje. Nagovoril pa je ostale tovariše, rekoč: "Bratje, nahajamo se pred veliko krizo. Naš zaščitnik, vladar Habsburgarije je pregnan in njegovo državo so zavzeli ljudje, ki so naši največji sovražniki. Pomislite, kako silno nevarnost pomenijo take spremembe naši bodočnosti. Glejte, prav pred pragom so se organizirali nezadovoljnici in nam izpodkopavajo tla. Ali naj spimo? Ali naj še v nadalje sovražimo delo? Glejte, bratje, v gospodu Lenobe in Uživanja, jaz sam izmed vas sem se takorekoč trudil in potil v potu svojega obraza za nas vse. Sam sem vhtel silico laži, obrekovanja in najumazanejšega blatenja proti ljudem, ki izpodkopavajo naše temelje. Toda vi ste vse čas spali in sam naš svetli škof stoji tu pred nami ves krmiljav in vprašuje, koliko let je že tega, kar se je rodil naš odrešnik. Valed dolgoletnega spanja je pozabil, kaj se je godilo pred štirimi leti. Včasih, kadar sem slabo razpoložen, imam voljo, in bržkone bi imel tudi moč, da bi vas pretepal do krvi valed vaše lenobe. Toda ko vas gledam takole pred seboj in vidim vaše

izpite, od čezmernega uživanja inšerpane obraze, tedaj imam ušmilenje do vas, gospodje veliki duhovni. Jaz vem, da ste na svetu le v škodo ljudem, da pohajate večkrat pijani po ulicah, toda pri vsem tem ste vendarle avtomatizirali naše cerkve. Svarim pa vas ob tej uri, da se vsaj za en čas prebudite, ako ni že prepozno. Toda bojim se, da smo za spali dvanajsto uro. Ako boste morali točiti kamenje, tedaj govorite, da vaše neurede ni kriv Pankracij Laž."

Ta govor je popolnoma strelnil navzoče in škof Bunka Trebuh se je zgražal nad brezobzirnim govorom farizeja Pankracija Laža. "Kaj nam mar", je dejal Bunka Trebuh, ako je propadla Kajzerija in Habsburgarija? Jaz sem molil za obstanek teh dveh držav celo v spanju, maševal sem za njihove vladarje, priporočal narodu v škofiji Wine Valley, naj stoji na strani velikanstev in teh dveh držav, toda če ljudstvo noče, pa noče, jaz pa se zato ne bom pretepal z njim. Moje šrambe in kleti so polne in ako hočete, ste po savi lahko moji gostje. Jaz verujem v nebesa, toda ker ne vem, če bom živel sto let ali tisoč let, sem si jih vtvaril kar na zemlji, ker bi moral na nebesa nad zemljo morda predložiti čakatni. Ljudje, ki ljubijo delo, ne dočaka-jo dolgega življenja, zato so zanje dobra tudi nebesa, ki jih dobe po smrti. Meni je čisto vseeno, kaj je blebetal ta poslanec, ki pravi, da prihaja iz Polentarije od našega glavarja. Ako gre glavarju slabo, je to njegova krivda. Zakaj se pa ni preskrbel za vse slučaje, kakor sem se jaz? Priporočujem mi nekaj o delu! Mar smo mi postali veliki duhovni zato, da delamo? Ako bi imeli veselje do dela, tedaj bi raje postali čevljarji ali kovači. Tudi meni je žal, da je moral mogočni kralj Habsburgarije tako žalostno pobegniti. Toda, vprašam vas, ali nismo storili vse, da ga rešimo pogube in njegovo državo razpade? Mi imamo v tem oziru lahko vesti, gospodje farizeji in veliki duhovni. Delali smo in spali ob enem. Enkrat na teden smo se prebudili in se pokazali ljudem in jim dopovedovali, da je naša stvar misliti, kako bomo uredili to in ono v bodočnosti. Zabijevali smo jim, da naj store vse kar morejo za uničenje "Kokokolske požigalske zveze", ki govori o svobodi požiganja, žetivne, volitev in druge take neumnosti. Pravili smo našim vernikom, da se jim bodo nebesa tudi zaprla, ako bodo poslušali, ali morda celo sledili ti razbojniški zvezi. Ej, gospodje, naše spanje ni bilo brez uspeha. Za Habsburgarijo in Kajzerijo ne bi mogli v novemem slučaju storiti več, kakor smo. Organizacija "Kokokolske požigalske zveze" smo opljučali, da se viseli pljuniki vsepovsod od nje, toda če se je vsega našega pljuvanja znala tako fino očediti, jaz ne morem ponagati. Ako je na svetu vojna ali mir, kaj nas to briga. Skrbimo za naša nebesa na zemlji in za nebesa naših vernikov po smrti. Ako bomo vršili delo naprej po naši prejšnji poti, ne bo za nas še nič hudega na svetu."

Veliki duhoven Bartolomej Lihoberec ni popolnoma soglasal s svojim škofom. "Treba je javnosti dokazati", je dejal, "kakor da mi nismo bili nikdar pristaši Habsburgarije in Kajzerije, pač pa pristaši programa Kokokolske požigalske zveze, toda ob enem nasprotniki njihove organizacije. Zato predlagam, da naš člani farizej Pankracij Laž izdela izjavo in jo predloži naši seji, katero bomo potem podali naši javnosti v imenu zveze kokokolskih velikih duhovnov." Predlog je bil sprejet soglasno, kljub temu, da so izmed vseh navzočih glasovali samo trije, kajti drugi so zopet zaspali in smrčali po klopih.

Farizej Pankracij Laž je spisal izjavo in jo predložil seji. "Vas izjava", je dejal Pankracij, "je ena velika laž, vredna mojega imena. Toda na svetu je toliko laži, da nam ne bo pravilni bog prav nič zameril, ako se je tudi mi za silo poslužimo. Čemu pa bi tudi imeli kake obzire do "Kokokolske požigalske zveze"? Mar so nam člani njihove organizacije kake bratje? Naši sovražniki so, zato pa naj jim velja boj z una svitlo lažjo! Bravo, so mrmrljali veliki duhovni na pol v spanju. Sum se je polegel in ako greste v City of Dark v dvorano "Večne teme", boste našli tam še

edno farizeje in velike duhovni, ki spati po klopih, kajti oni so podali svojo izjavo. Delajo pa naj tisti, ki se ne morejo prištevati kasti farizejev in velikih duhovnov.

Moja misija je bila brezuspešna, kajti niti farizej Pankracij Laž me ni mogel razumeti. Delo, to jim je nekaj groznega. Premisljeval sem o naših velikih duhovnih, pisarjih in farizejih ter velikih in si hipoma zaželel, da bi bog poslal nanje bolezen, da bi se nikdar več ne mogli prebuditi iz spanja. Povedal sem vernikom moje misli in tedaj smo sklenili, da zapustimo velike duhovne pri njihovem počitku v dvorani Večne teme, mi pa bomo šli in iskali svetlejših prostorov.

Kozma Telebau.

KILAVI PRAŠIČI.

Drobi v trebuhu je pokrit s trebušno mrežo in čez to se razteza vnanja koža. Če trebušna mreža iz kateregakoli vzroka počni, pa morejo čreva stopiti med vnanjo kožo in trebušno mrežo, in naredi se bula, ki jo imenujemo kila. Ta kila bula ni vroča in tudi ne boli, čuti se mehka, in če nanjo pritiskamo, bula izgine, t. j. čreva gredo nazaj v trebušno votlino. Kila more zelo nevarna postati, ker se s krmu napolnjena čreva ob razpoki trebušne mreže lahko zadržujejo, postanejo snetiva, in živijo pogine.

Zlasti prašiči kaj lahko postanejo kilavi, ali, kakor ponekod pravijo, počeni. Kilavost se posebno rada pojavlja pri mladih živalih.

Mladi prašiči so kilavi ali počeni v dimljah ali na popku. V dimljah kilave prašiče more zdraviti le živinozdravnik z operacijo, ki se pa navadno ne izplača, zato je boljše take pujske spiti ter jih kmalu zaklati.

Kilo na popku posebno lahko dobijo pujski, ki se kvišku spenjajo in se postavijo na zadnji nogi, kar se rado dogaja pri svinjaku, kjer ni nikakega reda in se lažne živili, hrepeneče po krmu, spenjajo ob svinjakovi steni in nestrpno pričakujejo osebe, ki jim navadno donaja pičo.

Velikih kil na popku, enako kilam v dimljah, ne gre zdraviti, dočim majhne, n. pr. za oreh velike kile, more pri nalačen prašičku vsak prašičerejec sam zdraviti.

Prašič z majhno kilo na popku se položi na hrbet in se mu izstopajo čreva s primernim poriskom potisnejo v trebušno votlino. Potem se vzame gost mizerski kilej (lim), ki je še dovolj gorak, a seveda ne prevroč, in se z njim dobro namaže koža nad kilo in okoli nje. Na kilo se položi v kleju namočena krpa in s z roko toliko časa tišči, da se krpa posuši in se trdno kože drži. To traja kakih 10 minut, da se ta poklejeni obliž dobro prime kože. V kakih 6 tednih se počena trebušna mreža zarasa, in takrat se obliž lahko odvzame, in sicer na ta način, da se z gorko vodo omehča.

Tudi odrasli prašiči lahko dobe na trebuhu kile, in sicer najlažje breje svinje, če se zataknejo na trebuhu ob kak špičast kol ali kaj podobnega. Kila pri odraslem prašiču je seveda nevarnejša in se na vsak način izplača takoj poklicati živinozdravniku. Do prihoda živinozdravnika naj se pa prašič poveže s kosom usnja, ki se trdno pripiše k trebuhu. Na mesto, kjer je kila, se dene kepa predvina med kožo in usnje, da se zadržuje uhanje črev, kajti ta kepa predvina tišči na kilo in zadržuje čreva.

FLORIDA POSTANE POPOLNO NA SUHA.

Tallahassee, Fla. — Governor Catts je pozval legislaturo k izrednemu zasedanju, da sprejme prohibicionističen dodatek k ustavi, po katerem postane Florida popolnoma suha po prvem januarju in bo vanjo prepovedan uvoz opojnih pijač.

MILJONAR INTERNIRAN.

Pittsburgh, Pa. — Charles E. Banninga, ki je baje naturaliziran ameriški državljani in milijonar, so odvedli v Fort Oglethorpe, Ga., kjer ostane interniran. Aretiran je bil na odredbo predsednika Wilsona.

Zvezni uradniki pravijo, da je Banning prekoračil svoje ameriško državljanstvo, ko se je v letu 1903 vrnil v Nemčijo.

Razno iz inozemstva.

ZAVETNIŠKE OŠTE NA POROČJU V NEMČIJO.

Pariz, 18. nov. — Ameriška okupacijska armada prodira na 55 milj dolgi črti v Nemčijo; na levi in desni križi Američanov prodirajo francoske čete. Ameriške čete so večer zapustile Montmedy; prehodite so devet milj.

V soboto so Nemci pripeljali 52 kanonov v Spinecourt in jih tam izročili Američanom. Pri tej priliki so se sešli nemški in ameriški oficirji in nekateri prostaki. Nemški častniki so radostno pozdravili Američane in poveljujoči častnik je pohvalil ameriške vojakove, da so dobri bojevniki. Obe stranki sta imeli skupni obed in Nemci so pogostili Američane z vinom.

Francoski prebivalci v izpraznjenih mestih in vaseh navdušeno pozdravljajo prihajajoče ameriške čete in tuptam so jim postavili slavoloke. Med prebivalci se pa tu potam pokaže kakšen nemški vojak, ki je zaostal in tudi oni salutirajo ameriški zastavi.

Medtem pa Američani srečavajo na tisoče bojnih vjetnikov — Francozov, Italijanov, Poljakov i. t. d. — ki prihajajo iz Nemčije. Ameriška armada zasede določeno nemško ozemlje v enem tednu. Armada je pripravljena za boj v vsake slučaj, ako bi bilo kršeno premirje.

Ob cestah, po katerih marširajo ameriške čete, leži vse polno nemškega manjšega orožja, ki so ga pometali od sebe rebelni nemški vojaki. Američani se kar trgačo za to orožje, kape, čelade in druge podobne reči, ki jih hočejo hraniti za spomin.

Francoski vojni stan je danes poročal, da je okupacijska armada počedila vse francosko ozemlje in zasedla velik kos Alzacije in Lorene.

ANGLEŠKE VOLITVE — VELIK FAKTOR NA MIROVNEM KONGRESU.

London, 18. nov. — Na političnem in diplomatskem obzorju Anglije se zbirajo črni oblaki čim bolj se bližajo volitve poslancev v parlament.

Lloyd Georgeva koalicija se maže. George je zadnji teden izjavil, da Anglija ne mara "masčevalnega mira" niti miru, ki bi zadostil tistim interesom, kateri zahtevajo, da zavzemajo izkloščeno zmago nad Nemčijo, do skrajne meje na gospodarskem polju.

Na Anglijskem so krogi, ki se protivijo "ligi držav" kakršno predlaga predsednik Wilson in podpira Lloyd George; razume se, da to so aristokratsko-imperialistični krogi. Ti elementi so zdaj zelo aktivni v gibanju, da pri volitvah pade Georgeva vlada.

Na drugi strani niso z Georgem zadovoljni organizirani delavci, ki imajo svoj neodvisen program, kar se tiče mnogih mirovnih točk poleg popolne gospodarske rekonstrukcije na Anglijskem. Delavska stranka — saj večina — je bila pasivna tekoni vojne, ker ni hotela ovirati boja z kaiserizmom, toda zdaj je vojna končana in stranka se je vrgla v volilni boj z vso silo za uresničenje svojega radikalnega programa.

Washington, 18. nov. — Ameriški vladni krogi so v skrbah zaradi političnega položaja v Angliji in Italiji. Notranje zadeve v teh državah jih sicer ne brigajo toliko kolikor to, kakšni elementi pridejo od tam na mirovni kongres.

Kar se tiče ameriške delegacije, bo popolnoma pod kontrolno Wilsona. Ameriški mirovni poslanci bodo tako glasovali kakor hoče Wilson. Upati je tudi, da je Francija povsem na strani Amerike, kar se tiče mirovnega programa. Negotovo pa je, kakšen rezultat rode volitve v Angliji, dočim se je zadnje čase pokazalo v Italiji protivno razpoloženje napram "ligi držav", ki jo ima Wilson na programu.

Razume se, da so zavezniške vlade v načetu je odobrine vseh štirinajst točk Wilsonovega mirovnega programa, toda rezervirale so se glede na podrobnosti teh točk in kako se imajo tolmčiti.

Pariz, 18. nov. — "Echo de Paris" poroča, da pride Wilson z ženo na mirovni kongres v Evropo.

Papež podpira italijanske aspiracije.

Rim, 18. nov. — Papežev uradni list "Osservatore Romano" je pri-

obell papežovo pismo kardinalu Gasparriju, v katerem Benedikt izraža željo, da se "teritorialno vprašanje med Italijo in Avstrijo reši v splošno zadovoljnost italijanskega ljudstva.

Veliko slavlje v Belgiji.

London, 18. nov. — Dve angleški armadi se danes pomikata na slavnostnem pohodu skozi Belgijo proti nemški meji. Pohod je v resnici slavnosten. Ni ga skoraj mesta ali vasi, kjer ne bi belgijsko prebivalstvo s svetjem posulo ceste in okoliščina hiš z zastavami v počast angleški armadi.

Belgijske čete so prišle v Brusel zadnjo soboto. V mestu je bilo še precej nemških vojakov, ki so zdaj veliki siromaki. Mnogi stoji na ulicah vogalnih in s kapo v roki prošjo miloščine.

Z druge strani pa prihajajo belgijski beguni, ki so zapustili rodne kraje pred štirimi leti; zdaj se vračajo v osvobodeno domovino. Od severa se pa vlečejo dolge vrste angleških in belgijskih vojnih vjetnikov iz Nemčije — vračajo se domov živi okostnjaki.

Korošec v Parizu.

Pariz, 18. nov. — Anton Korošec, predsednik Jugoslovanskega Sveta, provizorske vlade v jugoslovanskih deželah bivše Avstro-Ogrske, je danes prišel v Pariz v svrhu, da doseže prijateljske stike med Jugoslavijo in zavezniškimi vladami.

Angleške submarine so potopile 315 nemških ladij.

London, 18. nov. — Angleška admiraliteta je zdaj obelodanila — kar je bilo doslej tajnost — da so angleške potapljače tekmo vojne potopile 315 nemških ladij, med katerimi sta dve večji bojni ladji, dve oboroženi križarki, dve lahki križarki, sedem razruševalcev, pet topničark, dvajset submarink in pet oboroženih trgovskih parnikov. Ostale ladje so trgovski parniki in jadernice.

Francija in Belgija imata račun za 70 milijard.

Pariz, 18. nov. — "Matin" piše, da dolguje Nemčija po izjavi nekaterih ekspertov Franciji 68 milijard dolarjev. Pri tem računamo odškodnino iz leta 1871 — katero je Francija plačala tedanji Prusiji — z obrestmi vred dvajset milijard; izdatki sedanje vojne 28 milijard, penzija dve milijardi in narejena škoda v Franciji 20 milijard.

Belgija ima baje račun za dve milijardi in pol. Samo delavci v Belgiji so izgubili 16 milijard v mezdah in poškodovane ter ukradene stroje, cenijo na 72 milijonov frankov.

Ameriške vesti.

INFLUENZA JE ZAHTEVALA VEČ ŽRTEV KOT VOJNA.

Washington, D. C. — Influenca, ki se je razširila prek Združenih držav, je pobrala več ljudi, kot jih je izgubila ameriška ekspedicijska armada na evropskem bojišču, odkar je prvi ameriški vojak stopil na evropska tla in do konca vojne.

To poročilo podaja števni material, ki je sestavljen iz statistike po neoficijelnih poročilih o izgubah na evropskem bojišču in poročilih iz šest in štiridesetih ameriških mest, ki imajo skupaj 23.000.000 prebivalcev. Od devetega septembra do devetega novembra je umrlo v teh mestih 82.396 oseb za influenco in pljučnico. Normalno je umrlo v teh mestih 4.000 oseb v tem času.

Vse ameriške izgube so neoficijelno ocenili na 100.000 mož. V resnici jih je pa umrlo za razum in boleznijo le 40 do 45 odstotkov od vseh izgub. Po tej ceni uti je ekspedicijska armada izgubila le 40.000 do 45.000 mož. Koliko je umrlo oseb v Združenih državah na influenco, se ne ve, ker je števni urad zbiral podatke le od 46. mest, ki so poročala, koliko ljudi je pobrala epidemija. Iz navedenih številk pa sledi jasno, da je influenza zahtevala več žrtev, kot jih je padlo na bojišču.

MANIPULACIJA PLINSKE DRUŽBE.

Chicago, Ill. — V poslopju plinske družbe se je zopet trilo konzumentov, ker jim je družba poslala previsok račun za plin.

Konzumentje so protestirali, toda protesti niso izdali nič. "Plačajte račun, če ne, vam zapremo plin", se je glasil kratak odgovor uradnikov.

V gneči, ki se je dregala k blagajniku, je bilo opaziti ženskih, katerim je bilo poznati, da pripadajo delavskemu stanu, za katere pomeni povčan račun več trpljenja in muke. Toda uradniki plinskega trsta so imeli tudi za največje siromake vedno enak odgovor:

"Plačajte račun, če ne, vam zapremo plin."

Nekateri častniški poročevalci, posebno od "Daily Journala", so zbirali podatke o posebno visokih računih. Tako je na pr. A. Wing, stanujoča na 6249 Kenwoodovi cesti, plačala za uporabo plina v oktobru \$18.21. Navadno je plačala žena en dolar na mesec. V septembru je plačala \$1.12 in v avgustu 76 centov.

Oscar D. McFaden, stanujoč na 1857 Warrenovi ulici, je plačal skozi več mesecev 65 centov na mesec. Za zadnji mesec mu je družba računila \$5.69. Lani ravno v tem mesecu je plačal 68 centov. In takih pritožb je bilo več.

VELIK OGENJ V PITTSBURGHU.

Pittsburgh, Pa. — V tovarni Eagle Lubricating kompanije je izbruhnil ogenj, kateremu so sledili eksploziji. Oddani so bili trije pozivi za ognjegase. Na leem mesta je prihitelo pet parnih brigad, toda ogenj se je razširil na bližnja poslopja.

Eksplozije so silno ovirale delo ognjegasev.

AMERIKANIZACIJA OBMEJNEGA PREBIVALSTVA.

Washington, D. C. — Naturalizacijski biro delavskega departamenta je uvedel v šolah poduk za amerikanizacijo prebivalstva ob mehiški meji, ki bo učinkoval blagodejno na rešitev delavskega problema.

Mehiške delavce potrebujejo v jugozapadnih rudnikih in za delo na farmah in železnih. Vred odhoda ameriških delavcev v armado, se je skretilo število delavcev.

Odredbe za naseljevanje so bile precej modificirane, da je mehiskim delavcem omogočeno prihajati v Združene države. Pridejo lahko čez mejo, ne da bi jim bilo treba plačati naseljenjski davek.

Težkoče z mehiskimi delavci postoje v tem, da ne razumejo angleščine. Posledice tega je, da se naselijo blizu meje, kjer večina razumejo njih jezik.

Mehiški delavci bi zaslužili do \$4 na dan, če bi se naselili bolj stran od meje, ob meji pa pritiskajo na delavsko mezo in prejema jo le po \$1.50 na dan.

Naturalizacijski biro delavskega departamenta si je nadel nalogo, da s podukom in intenzivno kampanjo bolj primerno razdeli delavske moči. Podkomisar Raymond F. Crist je v sporazumu z gubernij obmejnih držav, pričel s pomočmi šol kampanjo, da mehiški delavci boljše razumevajo ameriške navedbe in življenje.

V vzhodnem Texasu so po izjavi dr. Crista nastavljeni mehiskih delavci proti dobri mezi in kedar se vrnejo domov, bodo propagatorji amerikanizacije.

Da mehiskih delavci razumejo ameriško življenje, se morajo pred vsem naučiti angleščine. Zato je dobro, da ti delavci pohajajo v večerne šole in se učijo jezika.

Delavska konferenca v Laredo, Tex., bo precej pripomogla k rešitvi mehisko-ameriškega delavskega vprašanja.

82 LET STARA ŽENA SE JE NAUČILA ANGLEŠČINE.

Washington, D. C. — Ljudje, ki so prekoračili srednjo starost, ne lahko nauče raznih reči, če imajo voljo za učenje.

Tako sodi Raymond F. Crist, naturalizacijski komisar, ki ima podatke o uspehih tujezencev, ki so pohajali v šolo, da se nauče potrebnih reči za naturalizacijo. Najzanimivejši dokaz je neka 82-letna žena, ki se je v kratkem času naučila govoriti, pisati in čitati angleščino.

Tujezemci nad 35 letom se ravnotako hitro učijo angleščine kot oni pod starostjo. Tujezemec, ki je literat, pa ima voljo do učenja, se učijo ravno tako hitro kot drugi, ki znajo pisati in čitati.

POTREBUJE SE SLOVENKE ZA STREŠNICE RDEČEGA KRIŽA.

Prejeli smo pismo od organizacije Y. M. C. A., v katerem naznanjajo, da potrebujejo 25 strešnic Rdečega križa slovenske in češko-slovaške narodnosti za takojšnjo službo okraj morja. Prosilke ne smejo biti Rusije ali Poljakine, nego gori omenjenih narodnosti v starosti med 25 in 45. letom. Tiste Slovenke, ki bi se hotele ponuditi v to službo, naj se zglasijo v uradu Young Women's Christian Association, 600 Lexington Ave. (vhod v urad je na 135 East 52nd St.) v sredo 20. novembra ob 8. zvečer, kjer jim bo dal zastopnik ameriškega Rdečega križa podrobnejša pojasnila o ti službi in dvomesečnem učenju za ta poklic.

OMEJITVE ZA SLADKOR MOŠČICE ODPADAJE POPOLOMA S PRVIM JANUARJEM.

Washington, D. C. — Dasiravno se ni bila podvzeta formalna akcija od strani živilske uprave, kljub temu sodijo, da s prvimi decembrskim povisajo odmere sladkorja od treh na štiri funte na osebo. Uradniki pravijo, da vse omejitve za sladkor odpadejo po prvem januarju. V februarju bodo pričele Francija, Italija in centralna Evropa zopet producirati.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da nam je nemila smrt ugrabila najnega edinega sinčeca.

ANDREJA ANTONČIČA.

Reveček je postal žrtev influenice, zbolel je 23. oktobra in v kljub vsej zdravniški pomoči mu je smrt pretrgala nit življenja za vedno dne 31. oktobra 1918. Pokopali smo ga dne 2. novembra na narodnem pokopališču v Burgettstown, Pa.

Najpriserenejšo zahvalo izrekamo naši sestri Mariji Bricej in bratu Johnu Sivec za krasno venco, ki sta jih darovala našemu sinčku. Hvala tudi vsem sosedom, ki so prišli na pomoč v boleznih in ob smrti. Posebno pa se zahvalimo bratom Jožetu in Franiški Ferber za kakor tudi Josephini Pintar za njih pomoč. Naj ti bude lahka zemlja, počivaj mirno naš ljubljeni sinček.

Andrej in Antonija Antončič, starši.

Mary in Frances Antončič, sestre.

No. Burgettstown, Pa.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Naznanjam žalostno vest, da je neljuba smrt pobrala našega sobrata

JAKOBA FARABONE

Umrli je dne 19. oktobra. Pokopali smo ga pa dne 21. oktobra na katoliškem pokopališču. Bil je bojan le šest dni na epidemični boleznici influenci, katere mu je pretrgala nit življenja. Pokopni je bil doma iz vasi Oslie na Gorjanskem. Tukaj zapuščena žena in tri otroke v starosti 3½ do 9 let v West Virginiji pa eno sestro. Bil je dober član društva "Prvi Maj" števil. 331 SNPJ. in tudi pomožni ustanovitelj društva. Hvala vsem kateri bo kaj pomagali v boleznih in pri pogrebu. Spavaj mirno do bri oče in soprog, katere si nas zapustil še v lepi moški starosti 43 let svojega življenja. Naj ti bude lahka svobodna ameriška zemlja.

Zaljubljeni ostali: Marija Farabone, soproga, Jožef, Mary in Lucija, otroci.

Vimenu celega društva izrekamo naše sožalje. Anton Kočvar, tajnik, Seminole, Pa.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebe, ne po zmeri cen.

ANTON ZORNIK, Herminie, Pa.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2637—39 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporno Jednole

Iskrgy. 17. junija 1907 v dr. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. P. D. 4, Box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Josef Kuhelj, 9523 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Turbove, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Jose Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 2338 So. Karlov Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR:

Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa.

Jose Radisek, Box 432, Smithton, Pa.

Mudolf Pleterski, Box 436, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Wilkes, Pa.

M. Petrovich, 14515 Hale Ave., Colliwood, O.

UREDNIK PROSVETE:

Jose Zavertalk.

VERHOVNI IZDAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6203 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2637—39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOSE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

Pritožbe prepirilne narave, ki sta jih rešili prva in druga instanca se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAAT, Box 140, Canonsburg, Pa.

VRI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2637—39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2637—39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravljalstvo "Prosvete" se rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Nova moč, novo zdravje, nova čista kri, za tri cente.

Ako imate slabe živce, imate bolečine v želodcu in v ledelah, ako ste slabi, izčrpani, ne morete spati, ako se vam zapira, imate dobrega teka, ako trpite zaradi neprehajajočih, ako imate bolečine v križu, ako vas pogosto boli glava, ako je vaša kri pokvarjena, nečista, nikar ne trošite denarja za zdravila, katerih ne poznate, temveč pošljite nam znanke za 3 cente v planu, naslov in mi vam bomo z obratno pošto posredovali in brez vsake obveznosti od vaše strani poslali naše popolno in čistilo, zdravilnih trav sestavljeno prirodno zdravilo.

Juvito

Naslov: JUVITO LABORATORY, South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

Pomožite svoje znanje v naravoslovju.

Narava nam daje mnogo rastlin, s katerimi je mogoče zdraviti razne bolezni. Imamo namreč velik razpoložljiv material za rastline, cvetje, jagode, korenine, tako, ki izvirajo iz vseh delov sveta. Pišite po moj brezplačni cenik. Najla "Mail domaci zdravnik", ki stane samo 25 centov, obširno opisuje veliko število rastlin in daje nasvet, za katere bolezni in kako se naj rabi. Ne odlašajte, naročite takoj to poučljivo knjigo.

MATH. FREDER, P. O. Box 772, City Hall Bldg., New York, N. Y.

Krojača

na Ely in okolici se priporočava za krojaško delo nove obleke, zimske suknje, čiste, krpanje, likanje, barvanje, moške, ženske in otroške obleke. Smo v avstrijski najboljši Dry Cleaning in Dye House družbo. Naša delavnica je v bliskovnem poštnem uradu.

JOE KOMATAR, and JOHN TERAN COMPANY, ELY, MINN.

Ameriška Slovenska PRATIKA na leto 1919. Jezik. Cena 1 lb. Razprodajamo pogost. PRATIKA Publishing Co., 45 Vesey St., NEW YORK, N. Y.

Dr. Koler slovenski zdravnik

636 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši zdravnik v Pittsburghu. Kateri hitro ozdravi, da vam ponudimo močno zdravilo, na katere, temveč pošljite nam znanke za 3 cente v planu, naslov in mi vam bomo z obratno pošto posredovali in brez vsake obveznosti od vaše strani poslali naše popolno in čistilo, zdravilnih trav sestavljeno prirodno zdravilo.

Doktor B. F. Mullin "specialist"

411 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.

(Nasproti gl. pošte, 4. poslojce od Smithfield St. Pošte na voglu s meškim koštom.)

Jaz sem najstarejši zdravnik specializist za Slovence v Pittsburghu. Zdravim la več kot 35 let bolne moške in ženske. Ozdravim sem le na tisoče in tisoče oseb in morem tudi vas. V zdraviljenju raznih bolezni imam največjo izkušnjo. Rahim samo najboljša zdravila. Imam najboljši električni stroj za preiskavanje, potem katerega se vidi celo vaše telo kot na dlan. K meni prihajajo ljudje od blizu in daleč, da jih zdravim. Zdravim razne bolezni uspešno in naglo. Govorimo čisto slovensko. Moje cene so zmerno. Znanstvena preiskava zastonj. Pridite k meni kot k prijatelju. Uradne ure: od 9. ure jutraj do 6. zvečer. V nočnejem času od 10. ure do 2. popoldne.

